

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 1 LUTEGO 1939 ROKU

GOSPODARKA SUROWCOWA

Zapoczątkowana w Polsce od kilku lat polityka zaopatrzenia przemysłu w krajowe surowce, zastępujące surowce importowane dotychczas z zagranicy, nabiera stopniowo coraz większej wagi i znaczenia. Za zwiększeniem zakresu stosowania surowców krajowych przemawia szereg względów, których słuszności czy ważkości nikt nie może podać w wątpliwość.

Przede wszystkim oparcie produkcji w jak-najszerszej mierze na surowcach możliwie łatwych do zdobycia, nie wykluczając okresu targów międzynarodowych, jest podstawowym postulatem obrony kraju. Umożliwiło by nam to również wyrównanie bilansu handlowego, który jest dominującym składnikiem naszego bilansu płatniczego, a kształtuje się od kilku lat niepomysłnie. Należy przy tym pamiętać, że surowce i inne środki produkcji stanowią przeszło 70% wartości naszego przywozu z zagranicy, który z coraz większym trudem musimy kompensować przeważnie deficytowym eksportem. Przykład szeregu krajów, w pierwszym rzędzie Niemiec i Włoch, które uniezależniły się w dużym stopniu od importu licznych surowców i półfabrykatów, a jednocześnie powołały do życia wielkie dziedziiny pracy, właśnie w celu wydobycia i wytwarzania surowców zastępczych — wskazuje że i Polska, która zresztą znacznie pozostała w tyle w stosunku do innych krajów pod względem stosowania własnych surowców, mogłaby bardzo dużo dokonać na tym odcinku gospodarki.

Jednym z najważniejszych środków, zmierzających do uprzemysłowienia kraju jest właśnie wytwarzanie surowców zastępczych, a więc takich, które w znacznej mierze mają zapewniony zbyt. Produkcja surowców zastępczych pozwoliłaby zatrudnić liczne rzesze pracowników, wprowadzając do obrotu produkcyjnego wielkie wartości ekonomiczne.

Oczywiście nie ma mowy o hermetycznym odcięciu Polski od zagranicy. Przywóz z zagranicy będzie musiał istnieć zawsze, chodzi jedynie o to, aby w przyszłości obejmował on towary istotnie niezbędne, brak których mógłby odbić się szkodliwie na rozwoju przemysłu.

Sprawa stosowania surowców krajowych, względnie materiałów zastępczych, posiada też swą wagę na terenie przemysłu chemicznego, przywóz bowiem surowców dla tego przemysłu z zagranicy waha się w ostatnich kilku latach ok. cyfry 60 do 70 milionów złotych rocznie. Należy jednak stwierdzić, że przemysł chemiczny w pełnym zrozumieniu konieczności zastępowania surowców importowanych — krajowymi,

czyni wciąż wysiłki zmierzające do rozwiązania tego zagadnienia nie tylko na swym odcinku, ale również inicjuje produkcję surowców zastępczych dla innych gałęzi przemysłu polskiego.

W r. 1938 np. fabryki kwasu siarkowego, pracujące na perytach, używały wyłącznie krajowe markazyty, podczas gdy jeszcze w roku poprzednim poważny procent perytów zakupywany był zagranicą. Podobnie fabryki sztucznego rogu w coraz większym stopniu używają do produkcji kazeinę, wytwarzaną w kraju, stosując surowiec zagraniczny jedynie do wyższych gatunków mas plastycznych. Fabryki wyrobów gumowych i farb konsumują w coraz większym procencie szpat ciężki, wydobywany pod Kielcami, fabryki włókien sztucznych używają już coraz mniej celulozy importowanej.

W zakresie kałafonii jesteśmy już prawie samowystarczalni, w ubiegłym roku rozpoczęta została produkcja sadzy gazowych, które jakościowo mają zastępować amerykańskie sadze aktywne, zaczęto wytwarzać szereg produktów pachnących zużywanych przez przemysł perfumeryjno-kosmetyczny i inne.

Uruchomiona również została w Dębicy produkcja sztucznego kauczuku ze spirytusu. Sztuczny kauczuk używany jest już przez fabryki wyrobów gumowych w pewnym procentowym stosunku do kauczuku importowanego. Rozwija się też w szybkim tempie produkcja mas plastycznych, które w wielu wypadkach znakomicie zastępują metale. Również poważne rezultaty przyniosła, energicznie prowadzona przez zainteresowane przedsiębiorstwa chemiczne, akcja zbierania i przerobu kości.

Należy jednak pamiętać o tym, iż na odcinku przemysłu chemicznego czeka jeszcze rozwiązanie szeregu pierwszorzędných zagadnień surowcowych, jak: racjonalna utylizacja krajowych fosforytów, uruchomienie produkcji fosforu, rozpoczęcie wytwarzania siarki z soli potasowo-magnezowych, — gipsu czy z gazów koksowniczych, rozwinięcie przemysłu organicznego przede wszystkim w kierunku zapewnienia surowców i półproduktów przemysłowi farmaceutycznemu i inne.

Nie ulega wątpliwości, że wytrwała i systematyczna praca prowadzona w tym kierunku przez przemysł chemiczny przy współdziałaniu techniki, nauki, oraz życzliwym poparciem czynników rządowych, winna przynieść już wkrótce rozwiązanie, jeśli nie wszystkich, to w każdym razie wielu zagadnień surowcowych.

ORJENTACYJNE CENY NIEKTÓRYCH WYTWÓRÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

	Cena zł.		
Aceton	330.—	Kwas mrówkowy 80%	235—260.—
Alkohol metylowy techniczny 98%	160.—	Kwas siarkowy 60° Bé	4.25
Alkohol metylowy czysty	225.—	* Kwas winowy	440.—
Amoniak skroplony za 1 kg. NH ₃	1.45	* Kwaśny winian sodowy	620.—
Azotan amonu	110.—	Mączka kostna odklejona 30% P ₂ O ₅	15.—
Azotyn sodowy 98—100%	110.—	(brutto za netto)	
Benzol chem. czysty (łącznie z opłatą na fundusz drogowy zł. 12)	80.—	Mączka rogowa 13/14% N (brutto za netto)	35.—
Benzol handlowy 90%, (łącznie z opłatą na fundusz drogowy zł. 12)	75.—	* Nadchloran potasu	150.—
Bisulfat	15.—	* Naftalen czysty w łuskach	55.—
Boraks krystal. (franco st. odb.)	77.—	Octan metylu	300.—
Chlor ciekły	115.—	Octan ołowiu gat. I	165.—
* Chloran potasu, techn. miel.	170.—	Octan sodu kryst.	90.—
* Chloran sodu techn.	150.—	* Oleina destylowana (franco st. odb.)	205.—
Chlorek bielący	32.60	Olej kopytkowy	420.—
* Chlorek cynku w proszku biały	115.—	Olej kostny	400.—
Chlorek wapnia	17.—	Oleum 20%	12.75
Chlorobenzol	160.—	Potaż kalcynowany 90/92%	110.—
Chloroform purissimum	650.—	Potaż żrący topiony 88/92%	135.—
* Cytrynian sodowy	550.—	Saletra potasowa	120.—
Dwuchromian potasu	155.—	Saletra sodowa przem.	58.—
Dwuchromian sodu	125.—	Saletra sodowa rafin.	69.—
Dwufosforan sodowy (brutto za netto)	57.—	Salmiak rafinowany	100.—
Dwuwęglan sodowy	36.—	Salmiak sublimowany	180.—
Fenol czysty	195.—	Siarczan amonu techn.	22.—
Formalina 40%	160.—	Siarczan miedzi (parytet Warszawa)	73—74.—
* Gliceryna destylowana 85% (franco st. odbiorcza)	245.—	Siarczyk sodu 60/62%	52—54.—
* Gliceryna farmaceutyczna 90%	280.—	Smola preparowana	15.25
Karbid (franco st. odb.)	50.—	Soda amoniakalna	20.70
Karbolineum	22.—	Soda żrąca (kaustyczna)	49.70
Klej kostny (brutto za netto, franco st. odbiorcza)	180.—	Sól glauberska krystaliczna	7.—
Klej skórny (brutto za netto franco st. odbiorcza)	180.—	Stearyna (brutto za netto, franco st. odbiorcza)	210.—
Gatunek Extra	250.—	Superfosfat 16% (franco st. odbiorcza)	9.95
Gatunek I	230.—	Toluen chem. czysty	95.—
Krezol DAB4	75.—	Trójfosforan sodowy (brutto za netto)	65.—
*Kwas cytrynowy	420.—	Zelatylna techn. (brutto za netto, franco st. odbiorcza)	475.—

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i należy je rozumieć za 100 kg loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką należy rozumieć wraz z opakowaniem.

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne:

„Przemysł Chemiczny Boruta” Sp. Akc. Zgierz. Telefony bezp. z Łodzią Nr. 195-96, 195-97, 195-98. Adres telegr. „Boruta-Zgierz”. Przedstawicielstwa: Łódź, Piotrkowska 177, tel. 192-12. Warszawa, Żółkiewska 29 m. 1, tel. 808-09. Bielsko, Grażyńskiego 60, tel. 21-57. Białystok, Gen. Pierackiego Nr. 38, tel. 11-08. Częstochowa, 1-a Aleja Nr. 14, tel. 17-80. Kraków, Smoleńsk Nr. 34, tel. 163-36. Poznań Słowackiego 36, tel. 63-39.

„Wola Kręysztoporńska” Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.

Zakłady Chemiczne w Winnicy, S. A. Winnica, poczta Henryków k/Warszawy, tel. 1-a podm. 17. Biuro sprzedaży: Inż. Oskar Gross. Łódź, Gdańska 81, tel. 186-12.

Chlorek wapnia bielący:

„Elektryczność”, Akc. Tow. Warszawa, Czackiego 6, tel. 634-44.

Chlorek wapnia (CaCl₂):

„Zakłady Solway w Polsce”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24.

Farmaceutyczne przetwory:

„Ludwik Spiess i Syn”, Sp. Akc. Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess. „Fr. Karpiński Spółka Akcyjna”, Warszawa, Wolność 9, tel. 11-06-00.

Gliceryna farmaceutyczna i techniczna:

„Strem”, Sp. Akc. Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.
„Schicht - Lever” Przem. Tłuszcz. Sp. Akc., Warszawa, Nowy Zjazd 1, telefony 605-77, 605-99.

Gumowe artykuły techniczne:

„Wolbrom”, Sp. Akc. Warszawa, Leszczyńskiego 15, tel. 11-06-81.
„Piastów” Zakł. Kauczukowe Sp. Akc., Warszawa, Złota 35, tel. 333-49.

Jedwab sztuczny:

„Tomaszowska Fabryka Sztucznego Jedwabiu”, Sp. Akc. Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
„Chodaków” Fabryka przędzy i tkanin sztucznych, Sp. Akc., poczta Sochaczew. Tel. Sochaczew 81.

Karbid:

„Elektryczność”, Akc. Tow. Warszawa, Czackiego 6, tel. 634-94.

Klej kostny i skórny:

„Strem”, Sp. Akc. Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Kwaśny węglan sodowy (bicarbonat):

„Zakłady Solway w Polsce”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24.

Oleina zwierzęca:

„Strem”, Sp. Akc. Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Olej kopytkowy:

„Strem” Sp. Akc. Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Olej kostny:

„Strem” Sp. Akc. Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Siarczyk węgla:

„Tomaszowska Fabryka Sztucznego Jedwabiu”, Sp. Akc. Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Słomka i włosie wiskozowe:

„Tomaszowska Fabryka Sztucznego Jedwabiu”, Sp. Akc. Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Soda amoniakalna, krystaliczna i kaustyczna: „Zakłady Solway w Polsce”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24.

Soda kaustyczna:

„Elektryczność”, Akc. Tow. Warszawa, Czackiego 6, tel. 634-94.

Sól glauberska krystaliczna oraz kalcynowana, odwodniona.

„Tomaszowska Fabryka Sztucznego Jedwabiu”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 8-75-39.

Stearyna:

„Strem”, Sp. Akc. Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-33.

Środki grzybobójcze do nasycania drewna, środki ognioochronne

„Fungus” Sp. z o. o., Warszawa 1, Nowogrodzka 49 tel. 999-84.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego” bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 510-14.

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11.

Sąd Konkursowy Fundacji Stypendialnej im. S. A. „Radocha“

na posiedzeniu w dniu 28 listopada 1938 r. po rozpatrzeniu prac nadesłanych na III Konkurs Fundacji, przyznał:

prof. Czesławowi Grabowskiemu

nagrodę w sumie **zł. 2.000.—** za pracę p. t. „Podstawy hydromechaniki przemysłu chemicznego“.

Dr Basińskiemu Antoniemu

nagrodę w sumie **zł. 800.—** za prace p. t. 1) „W sprawie stosowania ciężarów atomowych międzynarodowych, „racjonalnych“ i „praktycznych“ 2) „O trwałości hydrazoli haloidków srebra“ 3) „Studia nad trwałością koloidów. „O trwałości ujemnego koloidu jodku srebra“ 4) „Studia nad trwałością koloidów II.“ 5) „Szybkość rozpuszczania się miedzi w solach miedziowych“ 6) „W sprawie teorii adsorbcyjnej rozpuszczania“ 7) „O zmianie potencjału elektrokinetycznego koloidów halogenowych srebra przy rozcieńczeniu“.

Dr Chmielewskiej Irenie

nagrodę w sumie **zł. 700.—** za prace p. t. 1) „Badania nad barwnikiem czerwonej kapusty (Brassica Oleracea) cz. I i II.“ 2) „O barwnikach fioletowo zabarwionych ziemniaków“.

Inż. Rabkowi T. J.

nagrodę w sumie **zł. 700.—** za pracę p. t. „Otrzymywanie syntetycznego fenolu z chlorobenzenu“.

Dr Krzyżańskiemu Sewerynowi

nagrodę w sumie **zł. 500.—** za pracę p. t. „O strukturze nadtlenu cynku, rtęci i kadmu“.

Dr Sychalskiemu Romualdowi

nagrodę w sumie **zł. 500.—** za pracę p. t. „Srebro koloidowe. Preparatyka, rodzaj i stopień rozdrobnienia“.

Dr Drewskiemu Karolowi

nagrodę w sumie **zł. 300.—** p. t. „Potencjometryczne oznaczanie liczby jodowej“

Dr Kranzowi Maksymilianowi

nagrodę w sumie **zł. 300.—** za pracę p. t. „Syntetyczne wodorotlenki i tlenki żelazowe jako farby mineralne“.

Dr Moszewowi Janowi

nagrodę w sumie **zł. 300.—** za pracę p. t. „Syntezy połączeń typu 2'-fenylo-3'-4', 2, 3,-chinolino-chinolin“.

Dr Urbańskiemu Włodzimierzowi

nagrodę w sumie **zł. 300.—** za pracę p. t. „Wpływ ruchu na przewodnictwo elektryczne pewnych hydrosolów“.

Dr Böhmowi Jarosławowi

nagrodę w sumie **zł. 200.—** za pracę p. t. „O pewnych pochodnych 5, 6-benzo chinoliny“.

Dr Czerskiemu Lucjanowi

nagrodę w sumie **zł. 200.—** za pracę p. t. „Rola dyfuzji w utlenianiu miedzi i żelaza“.

Inż. Kotschedoff-Sagajłto Irenie

nagrodę w sumie **zł. 200.—** za pracę p. t. „Zastosowanie kleju kostnego do przemysłu gumowego“.

Dr Lewandowskiemu Anzełmowi

nagrodę w sumie **zł. 200.—** za pracę p. t. „O strukturze sztucznych i naturalnych wodorotlenków żelazowych“.

Mgr Prebendowskiemu Stanisławowi

nagrodę w sumie **zł. 200.—** za pracę p. t. „Rozwój badań nad kwasem krokonowym“

Dr Pronerowi Mieczysławowi

nagrodę w sumie **zł. 200.—** za prace p. t. 1) „O obecności heptozy w kilku krajowych gatunkach rozchodnika“. 2) „Badania nad melanogenezą liści gruszyczki jednostronnej“.

Dr Wojciechowskiemu Mieczysławowi

nagrodę w sumie **zł. 200.—** za pracę p. t. „Pomiary kilku stałych fizyko-chemicznych benzenu“.

Dr Zacharewiczowi Witoldowi

nagrodę w sumie **zł. 200.—** za pracę p. t. „O działaniu dwutlenku selenu na nopinen“.

Sąd Konkursowy Fundacji Stypendialnej im. S. A. „RADOCHA“

Warszawa, dnia 29 listopada 1938 r.

Przykład

ilościowej analizy widmowej wykonanej na

SPEKTROGRAFIE ZEISSa „Q 24”

Postawione zadanie: Chodziło o stwierdzenie, z jaką dokładnością da się wyznaczyć na drodze optycznej zawartość aluminium i żelaza w stopie, o znanym, ściśle określonym składzie procentowym. W tym celu użyto 5-ciu stopów Al i Fe, zawierających 3,70-6,30% aluminium.

Wynik otrzymany z pomiaru natężeń dwóch par linii widmowych Al i Fe

Fe 3075,7	lub	Fe 3075,7
Al 3092,7		Al 3082,2

Wynik analizy chemicznej

Próba:

1. 6,4% Al	6,5% Al	6,4% Al
2. 5,2% „	5,3% „	—
3. 4,5% „	4,5% „	4,6% „
4. 4,3% „	4,2% „	—
5. 3,4% „	3,3% „	3,7% „

PROSPEKTY przyrządów w firmie

Średni błąd pomiaru zawartości aluminium, przeprowadzonego drogą ilościowej analizy widmowej wynosi 4,1%

C A R L Z E I S S - J E N A

I W GENER. PRZEDSTAWICIELSTWIE INŻ. WŁ. LEŚNIEWSKI
WARSZAWA 22, ALEJA NIEPODLEGŁOŚCI 210. TELEFONY: 8-16-06 I 8-16-46
KATOWICE, KOŚCIELNA 6 TEL. 320-45 POZNAŃ, SŁOWACKIEGO 22 TEL. 77-85

ZJEDNOCZONE FABRYKI ZWIĄZKÓW AZOTOWYCH

w Mościcach i w Chorzowie

wyrabiają prócz NAWOZÓW AZOTOWYCH
i FOSFOROWYCH w różnych sortymentach handlowych następujące

PRODUKTY CHEMICZNE:

AZOTOWE: Azot
Amoniak skroplony
Wodę amoniakalną chemicznie czystą
Kwas azotowy chemicznie czysty
Kwas azotowy techniczny
Nitrozę
Azotyn sodowy
Saletrę amonową
Saletrę sodową
Saletrę potasową
Salmiak rafinowany
Salmiak sublimowany
Węglan amonu
Siarczan amonu (do celów technicznych,

CHLOROWE: Chlor ciekły
Ług bielący (podchloryn sodowy)
Herbatox (preparat do tępienia chwastów)
Chlorobenzen
Paradwuchlorobenzen
Ortodwuchlorobenzen
Chloronaftalen
Woskol (woskol syntetyczny)

RÓŻNE: Karbid
Tlen
Wodór
Wapień mielony

Adres dla korespondencji: Z. F. Z. A. CHORZÓW III, —